

26 יולי 2017

לכבוד
ניצב יורם הלוי
מפקד מחוז ירושלים
משטרת ישראל
בפקס: 02-5898988

הנדון: הפגיעה בחופש התנועה, הפולחן והמסחר בעיר העתיקה בירושלים ובסביבותיה

אנו פונים אליך עקב חריפות הצעדים בהם נוקטת המשטרה במהלך עשרת הימים האחרונים בהגבלות מרובות וארוכות על חופש התנועה, הפולחן והעיסוק בעיר העתיקה בירושלים ובסביבותיה.

1. בעקבות פיגוע הירי ביום שישי, 14.7.2017, סגרה משטרת ירושלים למשך יומיים שלמים חלק משערי העיר העתיקה ההיסטוריים, ובשערים האחרים הציבה מחסומים עם שוטרים שאיפשרו או מנעו כניסה לאחר בידוק. המשטרה גם חסמה מתחילתו ועד סופו את רחוב סולטאן סולימאן, הצמוד לעיר העתיקה, הן למעבר כלי רכב והן למעבר הולכי רגל. בנוסף, המשטרה דרשה מבעלי החנויות בתוך הרובע המוסלמי וברחוב סולטאן סולימאן לסגור את עסקיהם.

2. ביום ראשון, 17.7.2017, עדיין הוצבו מחסומים מרובים בשערי הכניסה לעיר העתיקה, בתוך העיר העתיקה ובמתחמים מחוץ לה. מעדויות שאספנו עולה שהשוטרים שהוצבו בכניסות אלו מנעו כניסה מכל תושב או אזרח פלסטיני שביקש להיכנס לתוך העיר העתיקה מלבד מי שהציג תעודת זהות עם כתובת בתוך העיר העתיקה, ובה בעת איפשרו גישה חופשית הן לתיירים והן לישראלים-יהודים ללא מפרע. ערן צדקיהו, מדריך תיירים ישראלי, העיד שביום שבת, 15.7.2017, הוא הוביל קבוצה של תיירים ישראלים לתוך העיר העתיקה דרך שער יפו בלא הפרעה. לעומת זאת, המשטרה מנעה מדהוד עליאן, פלסטיני בעל אזרחות ישראלית, להיכנס לעיר העתיקה מכיוון שער ציון ביום 17.7.2017 בשעות אחר הצהרים. השוטר ציין בפניו מפורשות שהכניסה נמנעת ממנו, זאת בזמן שחלפו לידו יהודים ללא מפרע.

3. לקראת יום שישי האחרון המשטרה נערכה בכוחות מתוגברים, והציבה שורה חדשה של מגבלות על הכניסה של פלסטינים לעיר העתיקה ולסביבותיה. הכניסה לעיר העתיקה התאפשרה לגברים פלסטינים מעל גיל 50, לגברים פלסטינים תושבי העיר העתיקה באמצעות הצגת כתובת בתעודת הזהות, ולנשים בכל הגילאים. כל הצעירים הפלסטינים שהגיעו להתפלל ולא עמדו בקריטריונים נאלצו להתפלל על האספלט בכבישים המובילים לעיר העתיקה.

4. כזכור, בעקבות הצבת מגנומטרים בשבוע שעבר התקיימו משמרות מחאה ותפילות בנקודות הסמוכות לכניסות של אל-חרם אל-שריף. מיום ראשון ה-23.7.2017 החלה המשטרה בהטלת **מגבלות נוספות על המתפללים**. חלק מהזמן נאסר על המתפללים להתפלל בסמוך לשערי הכניסה לאל-חרם אל-שריף והם הורחקו לשערי העיר העתיקה. כך הורחקו מתפללים מבאב אל-מג'לס, למשל. במקרים אחרים החליטה המשטרה **לא לאפשר תפילה אף בקרבת שערי הכניסה לעיר העתיקה**, והרחיקה את המתפללים מהכניסה הסמוכה לשער האריות למטה אל הכביש הראשי.

5. נוסף על כך, במשטרת מחוז ירושלים התקבעה מדיניות פסולה של **אילוץ בעלי עסקים פלסטינים לסגור** את עסקיהם, בעקבות פיגועים בירושלים המזרחית, למשך שעות ארוכות ואף משך יממה שלמה. הדרישה לסגור את בתי העסק מלווה לא אחת באיום במתן קנסות מטעם רשויות אכיפה שונות ככל שבעלי העסקים לא יענו להוראות. כידוע לך, כנגד התנהלות זו עתרנו לבית המשפט (בג"ץ 3980/17 עאיד אלאיובי נ' משטרת מחוז ירושלים).

6. אין זו הפעם הראשונה בה משטרת ירושלים מחליטה לנקוט בצעדים חריפים נגד התושבים, הסוחרים והמתפללים הפלסטינים בירושלים המזרחית, אך נראה שהפעם הוחרפו הצעדים והוחמרו. אלו באו לידי ביטוי בסדרה של החלטות גורפות לגבי סגירת דרכים שלמות לשעות ארוכות ואף לימים, סגירת בתי עסק, שיתוק מוחלט של מרכז חיים שוקק בעיר העתיקה וברחובות ראשיים מחוצה לה כדוגמת סולטאן סולימאן, ושיתוק התחנה המרכזית הסמוכה לשער שכם בימים הראשונים אחרי הפיגוע. זאת, בזמן שהחיים ברובע היהודי ובכל הקשור בכניסה של יהודים ותיירים לעיר העתיקה התנהלו בשגרה וללא מפרע.

9. מניעת הגישה למתפללים ולתושבים הפלסטינים לתוך העיר העתיקה או לסביבתה מהווה **פגיעה פסולה בחופש התנועה**. על פי פקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971, צמצום חופש התנועה מותנה בקיומו של "**חשש ממשי לפגיעה חמורה**", ובתנאי שההוראה תהיה "הוראה סבירה הדרושה באופן חיוני". אף כאשר מתקיים מצב ביטחוני חריג שמאיים על חיי אדם, קיומו של "**חשש ממשי לפגיעה חמורה**" אינו יכול להיות מוחל בהכללה גסה על כלל התושבים הפלסטינים בעיר. סימונם של מאות אלפי אנשים כחשודים פוטנציאלים רק על סמך מקום מגוריהם וזהותם הפלסטינית איננה פרשנות סבירה להוראות הפקודה, והיא עומדת בסתירה למושכלות יסוד במשפט. **החסימות והסגירות הנרחבות אינן עומדות בתכלית הדין על כן חורגות מסמכות.**

10. נוסף לכך, ההחלטה על מניעת כניסה לעיר העתיקה לפלסטינים מהווה אפליה על בסיס לאום. היא פסולה מעיקרה, ופוגעת ביסוד הזכות לכבוד. שיקול הדעת של הרשויות בגיבוש מדיניות האכיפה הינו רחב, אולם הוא צריך תמיד להיות תחום על ידי **שיקולים ענייניים**. **כאשר לתוך מתחם שיקול הדעת משתרבים שיקולים הנוגעים למוצא או למגזר מסוים, הופכת האכיפה לסלקטיבית ופסולה**: "אכיפה בררנית נוגדת באופן חריף את העיקרון של שוויון בפני החוק במובן הבסיסי של עיקרון זה. היא הרסנית לשלטון החוק; היא מקוממת מבחינת הצדק; היא מסכנת את מערכת המשפט." (בג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית-באר שבע, פ"ד נג(3) 289, 305 (1999)).

11. תפקידה של המשטרה הוא לשמור על הביטחון והסדר הציבורי ולעשות ככל הניתן להרגעת השטח. חלק מהתנהלות השוטרים בירושלים הייתה ההיפך הגמור מכך: תמונות שהתפרסמו בתקשורת של פיזור מתפללים בכוח באמצעות רימוני הלם בטרם סיום תפילתם, או בעיטה במתפלל בכיכר ראס אל-עמוד כשהוא עודו יושב על שטיח התפילה, הן דוגמאות להתנהלות

שאינה עולה בקנה אחד עם פקודות המשטרה ובוודאי שאינן תורמות לרגיעה. מדיניות של יד קשה כלפי התושבים, הפוגעת קשות בכבוד, בחופש התנועה, בחופש העיסוק ובחופש הפולחן של מתפללים באחד מהמקומות הקדושים ביותר עבורם, אין בה אלא להביא להסלמה.

12. אנו דורשים להפסיק לאתר את המדיניות הבררנית ביחס לגישת תושבים פלסטינים לעיר העתיקה ולסביבותיה, ולהקפיד על חופש הפולחן של המתפללים.

בכבוד רב,
נסרין עליאן, עו"ד

העתקים:

רב-ניצב רוני אלשיך, מפכ"ל המשטרה, פקס : 02-5428118
תנ"צ דנה איילת-אלישר היועצת המשפטית למשטרה, פקס : 02-5898762
רפ"ק מיכאל פרנקנבורג, היועץ המשפטי, משטרת מחוז ירושלים, בפקס : 02-5898762
עו"ד אודי איתן, פרקליטות המדינה, במייל
דוד קורן, יועץ ראש העירייה לענייני ירושלים המזרחית, עיריית ירושלים, במייל